

آموزش متن محور و خوانی و روان خوانی قرآن کریم

رسم الخط عثمان طه

به دستور آیت الله العظمیٰ محمد باقر مجلسی

عبدالرضا نظری کدخدایی

فهرست

۷	 مقدمه
۱۰	 آشنایی با شیوهی آموزشی متن محور
کتاب اول : روخوانی و روان خوانی قرآن کریم	
۱۳	 درس «۱» : آشنایی با حروف الفبای زبان عربی
۱۴	 حروف پایه و کرسی الف و همزه
۱۶	 درس «۲» : فتحه
۱۹	 درس «۳» : کسره
۲۲	 درس «۴» : ضمه
۲۵	 درس «۵» : سُکون
۲۹	 درس «۶» : الف کشیده
۳۰	 الف کشیده با علامت مدّ
۳۴	 درس «۷» : یاء کشیده
۳۵	 یاء کشیده با علامت مدّ
۳۸	 درس «۸» : واو کشیده
۳۹	 واو کشیده با علامت مدّ
۳۹	 (وَأُیْ اُ) ناخوانا
۴۲	 درس «۹» : تشدید
۴۶	 درس «۱۰» : تنوین
۴۷	 الف و یاء بعد از تنوین فتحه
۵۰	 درس «۱۱» : همزه‌ی وصل میان دو کلمه
۵۲	 لام بدون علامت، بعد از همزه‌ی وصل
۵۵	 درس «۱۲» : حروف کشیده کنار همزه وصل
۵۸	 درس «۱۳» : روش خواندن تنوینی که بعد از آن همزه‌ی وصل است

- درس «۱۴»: روش خواندن همزه‌ی وصل در ابتدای کلمه ۶۱
- درس «۱۵»: حروف مُقَطَّعه ۶۵
- درس «۱۶»: آشنایی بیشتر با قاعده‌ی اشباع ۶۹
- درس «۱۷»: روش خواندن نون و تنوینی که به شکل (ن، ۶، ۷) است ۷۳
- درس «۱۸»: روش خواندن حرف بدون علامت و تنوینی که بعد از آن تشدید است ۷۶
- درس «۱۹»: وقف و علائم آن ۸۱
- درس «۲۰»: آشنایی با چند علامت ۸۷
- درس «۲۱»: آشنایی با رسم الخط‌های ایرانی ۹۱
- درس «۲۲»: آداب تلاوت قرآن کریم ۹۷
- اُنس با قرآن ۱۰۲

کتاب دوم: آموزش صحیح خوانی قرائت نماز

- مقدمه ۱۰۴
- اهمیت قرائت صحیح نماز ۱۰۵
- کلمات نماز ۱۰۷
- تلفّظ صحیح حروف در نماز ۱۰۹
- منظّم و شمرده خواندن اذکار نماز ۱۱۳
- اشکالات شایع در تلفّظ کلمات نماز ۱۱۴
- مسائل اختلافی در نماز ۱۱۶
- مَدّ در نماز ۱۱۶
- ادغام یَرمَلون ۱۱۶
- خواندن کلمات نماز مطابق با قرائت مشهور ۱۱۷
- وقف به حرکت و وصل به سکون ۱۱۸
- قرائت امام جماعت ۱۱۹
- فهرست منابع و مآخذ ۱۱۹

مقدمه

قرآن کریم قانون الهی و هدیه‌ی آسمانی به جهانیان است. تنها کتاب حقیقی هدایت، برای تمام مردم، در همه‌ی زمان‌ها است. مرور زمان، جز بر تازگی و طراوتش نمی‌افزاید. گام اول برای دستیابی به حقایق زیبای این کتاب الهی، آشنایی با متن آن است. آموزش روان‌خوانی قرآن، قالبی صحیح، ساده و کاربردی می‌طلبد. تلاش ما در این کتاب، ارائه‌ی چنین قالبی است.

اهداف کتاب

انتظار می‌رود پس از گذراندن دوره‌ی آموزشی این کتاب، قرآن آموز بتواند قرآن کریم را با رسم الخط عثمان طه و رسم الخط‌های ایرانی، صحیح و روان بخواند؛ آداب تلاوت را رعایت نموده، نمازی با لحن و لهجه‌ی زیبای عربی به جا آورد.

برخی از ویژگی‌های کتاب

۱. آموزش متن محور؛ محور در ارائه‌ی تمرین‌های این کتاب رجوع مستقیم به متن قرآن کریم است. به یاری خدای کریم، در صفحه‌ی «ده» با آن آشنا خواهیم شد.
۲. توجه به رسم الخط‌های ایرانی پس از اتمام آموزش از روی رسم الخط عثمان طه؛*

* مشهورترین نسخه‌ی قرآنی، نسخه‌ی معروف به خط آقای «عثمان طه» است. او از خوش‌نویسان معاصر عرب است. مبنای حفظ بیشتر حافظان در غالب کشورها همین نسخه است. فراگیران و قاریان نیز نوعاً از روی آن، تعلّم یا قرائت دارند. بعضی از امتیازات این رسم الخط عبارتند از:

- ۱- خط زیبای نسخ، علامت‌گذاری دقیق، فاصله مناسب حروف و کلمات.
- ۲- هر صفحه پانزده سطر دارد. با ابتدای آیه‌ای آغاز شده، با انتهای آیه‌ای دیگر پایان می‌یابد. هر جزء در بیست صفحه نوشته شده است. (البته جزء اول و سیم، هر کدام بیست و دو صفحه دارند.) و مجموع قرآن در ششصد و چهار صفحه تدوین شده است.

- ۳- با اهتمام به مباحث تجویدی، برخی از نکات تجویدی در آن به تصویر کشیده شده است، این نکته در علامت‌گذاری آن کاملاً به چشم می‌خورد. مثلاً علامت «میم کوچک» که بالای بعضی از حروف قرار گرفته دلالت بر قاعده‌ی تجویدی اقلاب می‌کند.

رسم الخط عثمان طه امتیازها و ویژگی‌های خاصی دارد. اگر قرآن آموز از ابتدا با این رسم الخط، خواندن قرآن کریم را فرا گیرد، به آسانی می‌تواند رسم الخط‌های ایرانی را نیز بخواند. با توجه به این دو نکته، این رسم الخط مبنای آموزش قاعده‌ها و اجرای تمرین‌ها در این کتاب قرار گرفته است؛ البته پس از این که قرائت کلام الهی از روی این رسم الخط آموزش داده شد، به موارد اختلافی آن با رسم الخط‌های ایرانی - که تفاوت اندکی با هم دارند - و تمرین از روی آن نیز پرداخته‌ایم.

۳. در بیان قاعده‌ها، از ساده‌ترین عبارات استفاده شده است و به جای شرح و تفصیل آن‌ها، بیشتر تمرین‌های عملی و کاربردی از روی قرآن کریم مورد نظر بوده است.

۴. در بسیاری از موارد، برای آموزش قاعده یا حرکتی، نمونه‌های فارسی آن آورده شده است. این کار در واقع گره زدن بحث با دارایی‌های علمی قرآن آموز است که می‌تواند تاثیر چشم‌گیری در درک مطالب داشته باشد.

۵. این روش در عین سهولت، کاربردی بوده و برای همه‌ی افراد قابل ارائه است.

۶. پرداختن به امر مهم آداب تلاوت و تجوید الصلاة (صحیح خوانی قرائت نماز).

سفنی با مزایای گرامی

۱. برای دستیابی به اهداف روان‌خوانی، شایسته است تمرین و تکرار از روی متن قرآن را جایگزین شرح علائم و قواعد کنیم، و درس را به صورت آسان و ساده بیان کنیم. قبل از شروع درس جدید، درس‌های قبل را از روی قرآن مرور کنیم. قرآن آموزان را برای تمرین در منزل، تشویق و ترغیب نماییم.

۲. انتخاب صفحه‌ی تمرین در هر درس، متناسب با علامت تدریس شده و وفور آن در صفحه‌ی منتخب است.

۳. بخش خوانی کلمات و عبارات، هدف آموزش این کتاب نیست. اما می‌تواند ما را در دست‌یابی به مهارت پیوسته‌خوانی و روان‌خوانی آیات قرآن کریم کمک کند. بنابراین به این امر عنایت کافی داشته باشیم.

۴. با توجه به ظرفیت کلاس، درس‌های ساده در یک جلسه و درس‌های حاوی محتوای سنگین، در دو جلسه تدریس و تمرین شود.

۵. قبل از آموزش، شایسته است قرآن آموزان را با اهمیت فراگیری کتاب الهی آشنا سازیم.

* در پایان خداوند را شاکرم که پس از چند سال، توفیق اتمام این اثر ناچیز را عنایت فرمود و همچنین از والدین گرامی، همسر فداکار و تمام اساتید بزرگواری که در آشنایی حقیر با کلام الهی، تلاش کرده‌اند، تشکر می‌نمایم و از درگاه الهی توفیق روز افزون ایشان را خواستارم. امید است که عزیزان، جهت ارتقای اثر، بنده را از انتقادهای و پیشنهادهای خود محروم نگردانند.

﴿رَبَّنَا ثَقَلْنَا مِنْكَ إِنَّا إِلَهُكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾

محرم ۱۴۲۵، حوزه علمی قم

عبدالرضا نظری کدخدائی